

Vergaderjaar 2008–2009

30 196

Duurzame ontwikkeling en beleid

Nr. 55

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR WONEN, WIJKEN EN INTEGRATIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 april 2009

Mede namens mijn collega de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu, bericht ik u het volgende: Tijdens het Algemeen Overleg over energiebesparing in de gebouwde omgeving op 28 januari 2009 (Kamerstuk 30 196, nr. 49), hebben wij een aantal toezeggingen gedaan en hebben leden van uw Kamer diverse vragen gesteld. Daarbij hebben we toegezegd de vragen die tijdens het overleg niet zijn beantwoord schriftelijk te beantwoorden. Bij deze ontvangt u onze reactie op de toezeggingen en de antwoorden op de nog openstaande vragen.

De eerste toezegging geeft aan dat uw Kamer in mei 2009 wordt geïnformeerd over fiscale maatregelen die ten behoeve van energiebesparing kunnen worden ingezet. Aan deze toezegging zal worden voldaan in de vergroeningsbrief die de staatssecretaris van Financiën in mei aan uw Kamer zal sturen. Met deze brief wordt uitvoering gegeven aan de motie van Kamerlid Sap (Kamerstukken II, 2008–2009, 31 704, nr. 48). Zoals toegezegd zullen hierin de suggesties gedaan door Kamerleden tijdens het Algemeen Overleg worden meegenomen en zal ook worden ingegaan op differentiatie van belastingen op milieugrondslag.

Aan de toezegging dat uw Kamer in april 2009 wordt geïnformeerd over de monitoringsystematiek wordt voldaan: eind deze maand ontvangt uw Kamer de brief over de monitoringsystematiek voor Schoon & Zuinig in den brede.

Aan de toezegging dat uw Kamer nader wordt geïnformeerd over het energiebesparingsfonds wordt nog deze maand voldaan met een separate brief.

Eén van de toezeggingen betrof het informeren van de Kamer over de mogelijkheden van zonne-energie, in het bijzonder over de mogelijkheid om via bestemmingsplannen en bouwbesluit te regelen dat nieuwe woningen op een gunstige ligging t.o.v. de zon worden gebouwd. Mijn collega de minister van VROM heeft tijdens het Algemeen Overleg aange-

geven dat dit niet in het bouwbesluit, maar in het bestemmingsplan wordt geregeld. Dit is de bevoegdheid van gemeenten. Zij gaf aan dat zij er niet voor kiest hiervoor een landelijke regel op te leggen, maar zegde toe gemeenten er nadrukkelijk op te zullen wijzen opdat zij hier in hun bestemmingsplannen rekening mee gaan houden. Dit zal gebeuren in het kader van het Klimaatakkoord Rijk-Gemeenten, waarvoor thema-teams van vertegenwoordigers van koploper-gemeenten al een tijd bezig zijn met kennisvergaring en -overdracht. Via het team voor de duurzame gebouwde omgeving wordt specifiek aandacht besteed aan de oriëntatie van nieuwbouwwoningen op de zon en onder de aandacht gebracht van gemeenten.

Een andere toezegging betrof tenslotte het plan van aanpak van de Rijksgebouwendienst voor energiebesparing in de rijkshuisvesting. Hier heeft u inmiddels een aparte brief over ontvangen op 27 februari 2009, (Kamerstukken II, 2008–2009, 30 196, nr. 50).

Mevrouw Ortega-Martijn vroeg of de doelen voor de corporatiesector gehaald zullen worden. Ik heb daar vertrouwen in. Het convenant «Energiebesparing in de corporatiesector» bevat duidelijk geformuleerde inspanningsverplichtingen van Aedes, de Woonbond en het Rijk. Van belang daarbij is ook de komende wijziging van het woningwaarderingstelsel (WWS), waardoor de energiekwaliteit van huurwoningen een grotere rol zal spelen bij de huurprijsbepaling. Momenteel worden tal van activiteiten uitgewerkt: voorbeeldprojecten, procesbegeleiding, kennisontwikkeling, 1-op-1-benadering etc. De Woonbond krijgt subsidie voor haar plan «De Woonbond Bespaart!» voor het informeren en faciliteren van huurders ter verbreding van draagvlak. SenterNovem en Milieu Centraal ondersteunen in opdracht van het Rijk. Dit betreft vooral inzet bij kennisoverdracht- en voorlichtingsactiviteiten. Daarnaast wordt het halen van de doelen versterkt door het Klimaatakkoord met gemeenten. In dit kader zullen gemeenten in prestatiecontracten met corporaties energieprestatie-eisen opnemen voor de bestaande woningvoorraad en de nieuwbouw. Tenslotte betreft één van de extra investeringen in het aanvullend beleidsakkoord naar aanleiding van de economische crisis energiebesparing in gebouwen door woningcorporaties: in 2009 en 2010 zal hiervoor extra geld beschikbaar zijn. Op dit laatste kom ik nog terug.

De heer Jansen vroeg naar de 10 000 woningen die zijn verbeterd in 2008. Ik ben dit nagegaan door een quick scan te houden onder corporaties. Nagegaan is hoeveel woningen in 2008 zodanige ingrepen hebben ondergaan, dat er ten minste 30% energie is bespaard (dat is een verbetering van het energielabel met twee stappen). Daarbij zijn 33 corporaties benaderd met samen zo'n 860 000 woningen. Het betrof met name grotere, stedelijke corporaties met 15 000 tot 71 000 woningen en enkele kleinere met minder dan 10 000 woningen. Het gaat hier dus niet om een representatieve steekproef, maar geeft wel aan dat er bij woningen aanzienlijke energiebesparing wordt bereikt.

De heer Jansen vroeg ook naar collectieve projecten. Bij de collectieve aanpak van individuele woningen van particulieren zit wel een aantal juridische en organisatorische haken en ogen. De verschillende individuele woningen in een blok of complex zullen zich niet allemaal op hetzelfde energetische niveau bevinden. Hierdoor zal toch vaak nog maatwerk nodig zijn met per woning verschillende maatregelen. Het voordeel van het grotere schaalniveau wordt daarmee weer grotendeels teniet gedaan. Ook is het organiseren van individuele burgers om complexgevoel woningen energetisch te verbeteren ingewikkeld en tijdrovend. Er is immers geen bestaande vereniging van eigenaren met een bestaande onderhoudsreserve en een vastgestelde besluitvormingsstructuur. Ieders

financiële situatie en prioriteiten zijn anders. Hoe lastig dit is blijkt uit de evaluatie van de «Tijdelijke regeling CO2-reductie in de gebouwde omgeving 2006». Volgens deze regeling konden burgers ook gezamenlijk een aanvraag indienen. Geen enkele gezamenlijke aanvraag is binnengekomen. Desalniettemin worden in het kader van Meer Met Minder ook dergelijke aanpakken onderzocht. Eind vorig jaar heb ik aan Meer Met Minder een eenmalige bijdrage beschikt zodat zij in proefprojecten met diverse vormen van financiële stimulering kunnen experimenteren. Daarbij worden ook experimenten bij verenigingen van eigenaren uitgevoerd.

Er zijn ook diverse vragen over het WWS gesteld. In het voorstel dat binnenkort uw Kamer bereikt wordt ook ingegaan op de uitkomsten van onderzoek in het kader van de motie van mevrouw Ortega-Martijn en de heer Depla (Kamerstukken II, 2008–2009, 31 700 nr 41). Mevrouw Van der Burg vroeg naar de betrokkenheid van de particuliere sector. Voor de aanpassing van het WWS worden de gevolgen voor de particuliere sector ook bezien. Het nodige overleg met deze sector wordt gevoerd. U kunt van mij een voorstel tot aanpassing van het WWS verwachten waarbij ik de afweging van de verschillende elementen en belangen zichtbaar maak, waaronder die van de particuliere sector.

Mevrouw van Gent stelde voor vouchers te verstrekken ter stimulering van energiebesparing, zowel aan huurders als aan particulieren. Voor huurders kan dit ingewikkeld zijn. Bij energie maatregelen gaat het (in de regel) om min of meer ingrijpende bouwtechnische voorzieningen ter verbetering van een woning. In principe is dit het terrein van de verhuurder. De huurder kan dergelijke voorzieningen, met toestemming van de verhuurder, weliswaar ook zelf treffen, maar het is veel efficiënter en goedkoper om dit soort voorzieningen complexgewijs aan te brengen. Voor particulieren zijn er andere stimuleringsregelingen in het kader van Meer Met Minder.

Tijdens het Algemeen Overleg was er tenslotte ook veel aandacht voor het energielabel voor gebouwen. Ik heb u hierover inmiddels een brief gestuurd op 19 februari 2009 (Kamerstukken II, 2008–2009, 30 196, nr. 48). Daarnaast heb ik toegezegd u te informeren over het handavings- en sanctioneringsbeleid in andere Europese landen. Hiertoe is een inventariserend onderzoek uitgevoerd naar handhaving en sanctionering van de energieprestatiecertificering binnen de Europese Unie (EU). In dit onderzoek is de situatie in Vlaanderen, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië en Ierland bekeken. De verplichting tot het hebben van een energielabel geldt voor alle 27 lidstaten van de EU. De geselecteerde lidstaten hebben echter de meeste overeenkomsten met Nederland als het gaat om de berekening van de energieprestatie van de woning en de nationale juridische structuur. Het onderzoek richt zich specifiek op sanctionering en handhaving en gaat niet over de invoering, kwaliteit of markt-introductie van het energielabel in deze lidstaten.

Uit dit onderzoek blijkt dat deze lidstaten op uiteenlopende manieren invulling geven aan het sanctioneren en handhaven van de energielabelplicht. Dit heeft te maken met verschillen in nationale juridische systemen, maar ook met verschillen in de manier waarop invulling gegeven is aan de implementatie van artikel 7 over het energielabel uit de richtlijn 2002/91/EG over de energieprestatie van gebouwen. Deze verschillen hebben onder meer betrekking op de manier waarop een lidstaat de energieprestatie van een woning vaststelt en de manier waarop het kwaliteitsborgingssysteem van het energielabel is vormgegeven.

Vlaanderen heeft de keuze gemaakt om een administratieve geldboete te kunnen uitvaardigen wanneer de eigenaar van een gebouw niet over een geldig energielabel beschikt. De notaris moet vanaf januari 2009 bij elke transactie aan het Vlaams Energie Agentschap doorgeven of er wel of géén energielabel overgedragen is. Het Vlaamse Energie Agentschap kan tot handhaving overgaan indien het energielabel ontbreekt. Vanwege de recente introductie van het energielabel in Vlaanderen in januari van dit jaar zijn er nog géén gegevens beschikbaar over de resultaten van de sanctie of handhaving.

Een ander voorbeeld is Denemarken. Denemarken is een lidstaat met een lange traditie op het gebied van energiebesparing in de gebouwde omgeving. Vanaf 1997 beschikt het al over een energielabel. In Denemarken zijn géén sancties voor het niet nakomen van de regelgeving met betrekking tot het energielabel. In Denemarken worden de energielabels geregistreerd in een nationale database op basis waarvan een statistische controle gedaan wordt naar de naleving van de energielabelplicht.

Duitsland kent weer een andere variant. In Duitsland heeft de federale overheid een sanctie in de vorm van een geldboete gesteld wanneer het energielabel op verplichte momenten niet aanwezig is. De handhaving en uitvoering van deze sanctie ligt bij de gemeente na indiening van een klacht door koper of huurder. In de praktijk wordt deze sanctie niet gehandhaafd en blijkt het voor kopers en huurders onduidelijk waar zij recht op hebben en waar zij een klacht kunnen indienen. Duitsland kent geen landelijk registratiesysteem. Energiedeskundigen zijn op basis van hun opleiding gerechtigd om het energielabel te verstrekken. In Duitsland vindt een intensief debat plaats over de kwaliteit van het energielabel.

Vanwege de verschillen in sanctionering en handhaving en de diversiteit tussen de verschillende lidstaten is er niet één lidstaat die over een sanctioneringsmodel beschikt dat volledig door Nederland overgenomen kan worden. Wel biedt het onderzoek waardevolle informatie over welke diverse manieren van sanctioneren en handhaven voorkomen binnen de EU. Het onderzoek naar handhaving en sanctionering zal ik onder meer gebruiken voor de raadsbehandeling die momenteel plaatsvindt in Brussel over de herziening van de richtlijn 2002/91/EG over de energieprestatie van gebouwen. Ik kom hier in dit kader later nog bij u op terug.

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie,
E. E. van der Laan